

OPINIÓ

Reflexions sobre les prioritats actuals de l'Educació Física

▪ **EMILIO J. MARTÍNEZ LÓPEZ**

Doctor en Educació Física.
Màster en Psicologia de l'activitat física i l'esport.
Professor d'Educació Secundària

Encara que l'Educació Física s'ha consolidat com a àrea dintre del sistema educatiu, socialment no ha variat gaire i encara ha d'arribar el moment en què se'n reconegui la veritable importància.

Paradoxalment, tot i que la relació activitat física-salut està demostrada científicament, i que molt sovint s'ofereixen resultats estadístics sobre la incidència que té en la qualitat de vida, tant en l'adolescència com en les etapes de maduresa i vellesa, i malgrat que en els espais dels mitjans es revela la necessitat d'una pràctica constant en qualsevol de les seves formes (esport, activitats en la natura, gimnàstica, aeròbic, etc.), només un petit percentatge de la població l'ha adquirit com a hàbit propi.

En converses col·loquials entre mestres i professors d'educació física es comenta, habitualment, que l'esport que no es cultiva de petit no s'aprèn mai correctament, i passa el mateix amb l'adquisició d'hàbits higiènics i d'activitat física.

Caldria preguntar-se si el plantejament general actual de l'educació física cobreix, veritablement, les necessitats i expectatives necessàries. Veritablement no. Passem a raonar-ho.

Després de la lectura detinguda dels continguts i objectius que es proposen a l'àrea d'educació física, tant a la LOGSE

com a les propostes de l'actual Llei orgànica de qualitat de l'educació (10/2002 i Reials decrets 3473 i 3474/2000, pels quals s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a l'Educació Secundària Obligatoria i al Batxillerat respectivament), no apareix un aspecte que es considera essencial per obtenir la veritable consolidació d'allò que hom ha après. És l'adherència a la pràctica d'activitat física i esportiva el que veritablement interessa d'aconseguir en l'alumnat i, doncs, hauria de prevaler com a propòsit final de cada etapa. Aquest terme, utilitzat en la psicologia esportiva, que coadjuva el coneixement de variables involucrades, com ara la motivació, l'atenció, l'estrès, l'autoconfiança, etc., és un autèntic desconegut en els programes didàctics de l'educació física; i la seva consecució necessita d'un gran període d'aprenentatge i duració.

Per a Buceta (1999), la combinació apropiada de motivació bàsica (motivació estable per petits èxits personals o competitius), la motivació més específica centrada en el gaudi i els incentius que facin atractiva i gratificant l'activitat física diària; així com l'atenció a l'estrès i al reforçament de l'autoconfiança del subjecte, aconseguiran a curt termini

una disminució de l'absentisme en les sessions de treball i un millor aprofitament de les sessions de classe, cosa que refermarà els valors essencials que han de perdurar en el futur.

Només si aconseguim això ens garantim una autonomia del subjecte que permeti no desvincular-se dels bons costums que incorporarà a la seva vida quotidiana i que es faran més necessaris a mesura que avanci la seva edat; alhora, s'inclourà en les converses quotidianes com un element d'actualitat i repercutirà transitivament en la preocupació, perquè els seus congèneres obtinguin aquesta tan valuosa adherència.

El calendari setmanal de classes d'educació física i l'escassa atenció dels pares són els dos enemics directes que dificulten la culminació del nostre plantejament anterior, i tots dos estan interrelacionats.

L'administració educativa incentiva l'ensenyament d'altres àrees de contingut i deixa, des de fa dècades, 2 hores per a l'aprenentatge de l'educació física. Qualsevol persona amb coneixements bàsics d'aquesta àmplia disciplina sap que és impossible d'aconseguir un aprenentatge esportiu i, en un espai de temps tan breu, obtenir la supercompensació necessària per a l'adaptació fisiològica i,

naturalment, la desitjada d'adherència. Encara que es recomana compensar-ho amb pràctiques extraescolars, que quan es produeixen, paradoxalment les realitzen els alumnes que menys les necessiten.

D'altra banda, es planteja un doble vessant, la despreocupació dels pares envers una assignatura que la mateixa administració subestima; de fet, encara són molt poques les ocasions en les quals els pares manifesten al professor o tutor la seva preocupació per l'aprenentatge del seu fill en l'educació física, en relació a altres àrees considerades fonamentals, com ara llengua, ciències socials, matemàtiques, etc. O dit altrament, quants pares decideixen d'incorporar el seu fill/a a classes particulars (esports, gimnàstica, etc.), sense haver-ho demanat els fills, si l'avenç d'aquell és inadequat?

De la mateixa manera, aquests comportaments paternals fan inamovible el plantejament de l'administració, atès que aquesta no hi veu demanda ni risc de crispació social.

Recentment s'han realitzat ajusts en el calendari setmanal educatiu, tot afavorint les humanitats, els clàssics i la recuperació de la filosofia com un component, segons que sembla imprescindible, per a la consolidació educativa

dels individus. No en posem en dubte la importància, però el que realment sorprèn és que, en aquest delicat debat de multiacadèmics en el qual, no hi ha dubte, existeix un conflicte d'interessos afegits, no se sentin veus argumentades que justifiquin, com a imperatiu de rabiosa actualitat, els resultats de l'estadística social postobligatòria. I el fet és que, sense ànim de subestimar cap àrea de coneixement, només els beneficis apresos obtinguts mitjançant l'educació física romandran invariablement necessaris en tots els individus, independentment de l'elecció de la modalitat de batxillerat sol·licitat, dels estudis d'especialització professional o de l'accés immediat a la vida laboral, i en tots ells els acompanyarà la resta de la seva vida.

No és una crida a defensar els interessos dels professors d'educació física, cosa que fora legítima, ni tan sols a defensar l'àrea com un component més de l'entramat educatiu. És quelcom més, quelcom que l'última dècada –en cerca de la tan preuada qualitat de vida– s'ha encarregat de convertir, amb pas de gegant, en l'eix de l'avenç de la societat. És la societat del benestar i la salut mantinguda durant el màxim temps possible, i que es troba a un pas d'esdevenir un miratge, perquè inexorablement, qualsevol que

sigui el nivell dels conceptes, procediments i/o actituds de les àrees bàsiques consolidades tradicionalment, adquirits pel nou adolescent, no han aconseguit de rebaixar l'estadística d'hàbits negatius com el consum d'alcohol, tabac, etc., igual com el posterior sedentarisme.

Ja el 1932, Claparede, professor de la universitat de Ginebra, parlava de les deficiències educatives dels seus estudiants. Ell atribuïa bona part del desinterès a la manca de necessitat d'aprendre. Aquesta teoria pot estar vigent, encara amb més força, a hores d'ara, i només si les autoritats educatives ho entenen correctament, i ho tradueixen en l'augment de calendari setmanal d'educació física, es podran repel·lir els hàbits negatius tan arrelats en les etapes d'adolescència i considerats com a irremediables en les etapes de maduresa posteriors.

De l'atenció programada a aquesta llei de la necessitat d'ensenyar l'educació física, es dedueixen les enormes possibilitats de potenciació de la demanda sol·licitada pels estudiants. L'adolescent necessita més hores d'activitat física setmanal, i amb els estímuls necessaris i un treball continuat, durant les etapes decisives, perquè es pugui arribar a la tan positiva adherència.